

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 20. februar 2023
Kontor: Nordatlantkontoret
Slagsen: Julie Kjærulf
Sagsnr.: 2022-490-0374
Dok.: 2668773

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland, retsplejelov for Grønland og forskellige andre love (Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, digital kommunikation i kriminalretsplejen, tilståelsessager, udeblivelsesdomme, pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v. og ændringer som følge af arve- og skiftelovgivningen i Grønland)

1. Høringen

Et udkast til den del af lovforslaget, som vedrører ændringer af kriminallov for Grønland om indførelse af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, har i perioden fra den 11. maj 2022 til den 8. juni 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, AmiAmi, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Børnerådet, Børnesagernes Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldtægts ofre, Center mod Menneskehandel, CEPOS, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Røde Kors, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Everyday Sexism Project Denmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland, Foreningen Grønlandske Børn, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Joan-Søstrene, Justitia, KFUKs Social Arbejde, Kredsdommerforeningen, Krimi-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

nalpolitisk Forening (KRIM), Kvinderådet, Kvininfo, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsforeningen KRIM, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb, Lev uden Vold, MIO (Børnetalsmanden), Nunatsinni Advokatit, Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit (Ligestillingsrådet i Grønland Kalaallit), Offerrådgivningen i Danmark, Pi-Siu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet, Pro Vest, Qeqqata Kommunia, Red Barnet, Reden International, Retten i Grønland, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Seksualpolitisk Forum, Sexarbejdernes Interesseorganisation, Vestre Landsret, Voldtægtsorfres Vilkår og Østre Landsret.

Endvidere har et udkast til den del af lovforslaget, som vedrører ændringer af retsplejelov for Grønland og lov om statens tjenestemænd i Grønland om digital kommunikation i kriminalretsplejen, tilståelsessager, udeblivelsesdomme og pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v., i perioden fra den 19. januar 2021 til den 16. februar 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Akademikerne, Avannata Kommunia, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Digitaliseringsstyrelsen i Grønland, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, DJØF, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Grønlandske Advokater, Højesteret, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommune Kujalleq, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kredsdommerforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforsvareren for Grønland, Politiforbundet i Danmark, Politiklagenævnet i Grønland, Qeqqata Kommunia, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Endelig har et udkast til den del af lovforslaget, der vedrører ændringer af retsplejelov for Grønland, lov for Grønland om børns retsstilling, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning for Grønland og lov om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets retsvirkninger som følge af modernisering af arve- og skiftelovgivning i Grønland i perioden fra den 18. oktober 2021 til den 15. november 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Avannaata Kommunua, Bispekonteret i Grønland, Børnetalsmanden, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Den Danske Dommerforening, Det Grønlandske Hus Aalborg, Det Grønlandske Hus København, Det Grønlandske Hus Odense, Det Grønlandske Hus Århus, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsvarerforeningen i Grønland, Fængselsforbundet, Grønlands Erhverv, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Grønlandske Advokater, KNAPK (Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat), Kommune Kujalleq, Kommune Queqertaliq Kommuneqarfik Sermersooq, Kredsdommerforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Ligestillingsrådet i Grønland, Politiforbundet i Danmark, Qeqqata Kommunua, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigspolitiet, SIK (Sulinermik Inuussutissarsiuteqartut Kattuffiat), Ældreforeningen i Grønland og Ældretalsmanden.

Det bemærkes, at udkast til lovforslagets forskellige dele derudover har været forelagt Grønlands Selvstyre til udtalelse.

2. Høringssvarene vedrørende indførelse af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse (lovforslagets § 1)

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Amnesty International, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlands Ligestillingsråd, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Kommune Kujalleq, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Seksualpolitisk Forum, Vestre Landsret, Voldtægtsofres Vilkår og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

2.1. Generelt

Vestre Landsret og Østre Landsret ønsker ikke at udtale sig om lovudkastet.

Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Kommune Kujalleq, Rigsadvoka-

ten, Rigspolitiet og Seksualpolitisk Forum har ikke bemærkninger til udkastet.

Amnesty International, Grønlands Ligestillingsråd, Institut for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre og Voldtægtsorfres Vilkår er generelt positive over, at der indføres en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i Kriminallov for Grønland.

Grønlands Ligestillingsråd bemærker, at seksual- og voldsforbrydelser er et meget stort samfundsproblem i Grønland, og støtter derfor lovforslaget

Amnesty International anfører, at det bør fremgå tydeligt i bemærkningerne til lovforslaget, at voldtægt er en kønsbaseret forbrydelse, som fortrinsvis rammer kvinder og piger uden at benægte, at mænd og mennesker med non-binær kønsidentitet også bliver voldtaget.

2.2. Om begrebet samtykke

Amnesty International opfordrer til, at kriminallovens § 77, stk. 1, udformes således, at det fremgår, at samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje, bedømt ud fra omstændighederne i den konkrete situation.

Danske Advokater bemærker, at udkastet til kriminallovens § 77, stk. 1 og 2, ligner bestemmelsen i straffelovens § 216 om samtykke og ikke frivillighed, som blev foreslået af et flertal i Straffelovsrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivilligbaseret voldtægtsbestemmelse i Danmark. Danske Advokater fremhæver i den sammenhæng, at organisationen er enig i Straffelovsrådets anbefaling om en voldtægtsbestemmelse baseret på frivillighedsbegrebet og ikke et samtykkebegreb.

Som det fremgår af pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, finder Justitsministeriet på samme måde som for Danmark, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse for Grønland er bedre egnet til at sikre den seksuelle selvbestemmelsesret end en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, idet der bl.a. henvises til, at der med en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i passivitetssituationer vil kunne påhvile den initiativtagende part en videre forpligtelse til at sikre, at den anden part samtykker, hvis vedkommende forholder sig passiv, end ved en frivillighedsbaseret bestemmelse.

Justitsministeriet bemærker, at der både efter en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, som et flertal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, og den i lovforslaget foreslåede samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, som et mindretal af Straffelovrådets medlemmer foreslog, vil skulle foretages en konkret og samlet vurdering af, om der foreligger et samtykke. Samtidig vil der efter begge de foreslåede modeller kunne være tale om henholdsvis frivillighed eller samtykke i situationer, hvor der foreligger passivitet. Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at begrebet "samtykke" ikke er et mere uklart begreb end "frivillighed".

2.3. Nærmere om passivitet

Amnesty International anfører, at passivitet ikke bør kunne fortolkes som samtykke. Organisationen finder det endvidere problematisk, hvis tidligere total passivitet under et seksuelt hændelsesforløb kan være udtryk for samtykkende sex ved et senere hændelsesforløb. I forlængelse af dette anbefales det, at der tilføjes flere eksempler i beskrivelsen af de situationer, hvor samtykke er kommet til udtryk, men hvor der undervejs udvises passivitet, og der derfor er anledning til at overveje rækkevidden af samtykket.

Som det fremgår af punkt 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, må der som udgangspunkt være en formodning for, at en person, der samtykker i et samleje, ikke blot forholder sig helt passivt, men deltager i et eller andet omfang, dvs. ved ord eller handling. Den person, der ønsker et samleje gennemført, må således gøre noget for at sikre sig, at den anden person samtykker. Også ved total passivitet må det dog afhænge af en konkret og samlet vurdering, om deltagelse i samlejet kan anses for at være sket med samtykke.

Det fremgår endvidere af lovforslagets bemærkninger, at det bl.a. vil kunne indgå i vurderingen af passivitetstilfælde, om parterne tidligere har haft samleje gennemført med samtykke, der er foregået på samme måde, uden at der har været tale om indirekte trusler eller lignende, eller om parterne ikke tidligere har haft nogen seksuel relation.

Justitsministeriet bemærker, at der her omtales tilfælde, hvor et samleje tidligere er gennemført med samtykke, og således ikke tilfælde, hvor et samleje tidligere er gennemført uden samtykke

2.4. Om definition af samleje

Amnesty International foreslår, at definitionen af samleje udvides til også at omfatte oral penetration, idet det vil sikre, at det ikke fremgår som en formildende omstændighed, at voldtægt udøves gennem tvungen oral indtrængen, frem for vaginal eller anal indtrængen.

Justitsministeriet bemærker, at kriminallovens § 77 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje. Forståelsen af »andet seksuelt forhold« forudsættes ikke ændret med forslaget. Andet seksuelt forhold vil således som efter gældende ret efter omstændighederne eksempelvis kunne omfatte oralt seksuelt forhold og kys mv. på kønsdele. Det er Justitsministeriets opfattelse, at begrebet "samleje" er bedre egnet til i almindelig sprogbrug at beskrive den handling, hvor der sker hel eller delvis indføring af penis i vagina eller anus.

2.5. Om forebyggende indsatser mv.

Amnesty International anfører, at det ikke fremgår af lovudkastet, at der vil være ressourcer til implementering af samtykke i retssystemet. Organisationen fremhæver, at der i følgeskab med ændringerne af kriminalloven, bør følge ressourcer med, der kan underbygge loven gennem undervisning af fagprofessionelle i retssystemet.

Hjælp Voldsofre anfører, at organisationen ikke har bemærkninger til den konkrete udformning af bestemmelsen i lovforslaget. Organisationen gør dog opmærksom på, at en udvidelse af det kriminaliserede område ikke kan stå alene, men at det er nødvendigt med en større forståelse for og bedre modtagelse af potentielle voldtægts ofre ved bl.a. politiet. Derudover bemærkes det, at der bør etableres en egentlig bistandsadvokatordning og en generel forbedring af retten til hjælp, støtte og bistand, når man indgiver en anmeldelse af voldtægt.

Institut for Menneskerettigheder fremhæver, at det er vigtigt, at der sideløbende med lovændringen iværksættes initiativer med det formål at forebygge seksuelle overgreb og modvirke uhensigtsmæssige normer for køn, sex og grænser. Det fremhæves endvidere, at det er vigtigt, at der gennemføres oplysningsindsatser, kampagner samt undervisning.

Voldtægts ofres Vilkår bemærker, at en ny voldtægtsbestemmelse ikke kan stå alene, og at det er nødvendigt med systemiske initiativer til at sikre ofrenes retsbeskyttelse, herunder mere kompetent efterforskning med fokus på traumatiserede ofre. Med henvisning til stigningen af anmeldelser i Dan-

mark, som lovændringen i Danmark har medført, opfordrer Voldtægtsofres Vilkår til en opjustering af ressourcer hos politiet, domstol og i sundhedssektoren. Der opfordres herudover til, at der igangsættes kampagner og uddannelsesindsatser, der skal sikre kendskab til lovgivningen.

Justitsministeriet kan oplyse, at der på justitsområdet i Grønland gennem de seneste år har været øget fokus på den generelle indsats over for ofre for forbrydelser, og at der i forlængelse heraf ved lov nr. 572 af 10. maj 2022 bl.a. er sket en betydelig styrkelse af retsstillingen for forurettede i kriminalsager. Herudover har Justitsministeriet i samarbejde med myndighederne på justitsområdet foretaget en kortlægning af de senere års initiativer på voldtægtsområdet i Danmark og på den baggrund iværksat et arbejde med henblik på tilsvarende at implementere relevante initiativer i Grønland. Endelig har Rådet for Grønlands Retsvæsen på rådets møde i 2022 drøftet mulighederne for at etablere en bistandsadvokatorordning i Grønland, herunder konkrete modeller for en sådan ordning.

2.6. Øvrige bemærkninger til lovforslaget

Danske Advokater bemærker, at den seneste udvidelse af straffelovens § 216, stk. 2, hvor bestemmelsen blev udvidet til at omfatte tilfælde, hvor en person, der er fyldt 22 år, har samleje med et barn under 15 år, ikke er medtaget i lovforslaget for Grønland.

Justitsministeriet drøfter løbende med Naalakkersuisut, hvilke konkrete lovgivningsinitiativer for Grønland der skal prioriteres inden for den kapacitet, som er til rådighed. Hvis Naalakkersuisut således måtte have et ønske om at den nævnte ændring foretages for Grønland, vil sagens prioritering mv. blive aftalt nærmere med Naalakkersuisut.

Amnesty International opfordrer til, at behandlingen og implementeringen af lovændringen fremskyndes, da lovændringen efter udkastet først træder i kraft den 1. juli 2023.

Regeringens forslag til love, der omfatter Grønland, skal inden fremsættelsen for Folketinget fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse, jf. § 17, stk. 1, i lov om Grønlands Selvstyre. Inatsisartut tilsluttede sig den 17. november 2022 lovforslaget efter parlamentarisk behandling.

3. Høringssvarene vedrørende digital kommunikation i kriminalretsplejen, tilståelsessager, udeblivelsesdomme og pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v. (lovforslagets § 2, nr. 1-3, 5, 7 og 9-21, og § 3)

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Advokatrådet, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Den Danske Dommerforening, Digitaliseringsstyrelsen i Grønland, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Domstolsstyrelsen, Grønlands Landsret, Institut for Menneskerettigheder, Politiforbundet, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

3.1. Generelt

Vestre Landsret og Østre Landsret ønsker ikke at udtale sig om lovudkastet

Advokatrådet, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Digitaliseringsstyrelsen, Grønlands Landsret, Rigsadvokaten og Rigspolitiet har ikke bemærkninger til lovudkastet.

3.2. Digital kommunikation i kriminalretsplejen

Retten i Grønland er positivt indstillet over for, at der med lovforslaget indføres hjemmel til at anvende digital kommunikation i kriminalretsplejen.

Retten i Grønland bemærker endvidere, at hjemlen til at anvende digital kommunikation kun antages at medføre effektivisering i kriminalsagskæden, hvis det sikres, at de relevante aktører har de fornødne tekniske muligheder for at anvende digital kommunikation, herunder Offentlig Digital Post, som afsender og modtager.

Digitaliseringsstyrelsen i Grønland har bemærket, at rigsmyndigheder i Grønland kan benytte postløsningen Offentlig Digital Post, jf. § 13, stk. 4, i Inatsisartutlov nr. 14 af 8. juni 2017 om Offentlig Digital Post, hvorefter

Naalakkersuisut efter forhandlinger med rigsmyndighederne kan fastsætte regler om, at rigsmyndigheder i Grønland kan blive anset for offentlige afsendere.

Digitaliseringsstyrelsen i Grønland oplyser i den forbindelse, at der har været indledende drøftelser om det tekniske set-up i forbindelse med rigsmyndighedernes tilslutning til Offentlig Digital Post, men at der er konstateret væsentlige udfordringer hermed for nogle rigsmyndigheder.

Justitsministeriet bemærker, at der ikke med lovforslaget tages stilling til, hvorvidt digital kommunikation i dag er teknisk muligt for aktørerne i kriminalsagskæden, jf. pkt. 2.2.2 i lovforslaget.

3.3. Tilståelsessager

Retten i Grønland har bemærket, at indførelsen af tilståelsessager som ny afgørelsesmåde vil kræve en betydelig indsats i forhold til efteruddannelse af hovedparten af aktørerne i kriminalsagskæden, herunder kredsdommere, kredsdommerkandidater, dommerfuldmægtige, retssekretærer, anklagere og forsvarere.

Domstolsstyrelsen har bemærket, at indførelsen af tilståelsessager på kriminalsagsområdet skønnes at resultere i merudgifter til efteruddannelse på op til ca. 0,5 mio. kr., hvilket vurderes at kunne afholdes inden for domstolens nuværende rammer.

Justitsministeriet er enig med Retten i Grønland i, at det vil kræve en indsats fra alle relevante aktører i kriminalsagskæden, for at de nye bestemmelser om tilståelsessager anvendes efter hensigten. Justitsministeriet er ligeledes enig i, at de nye regler vil kræve efteruddannelse af aktørerne i kriminalsagskæden, før den forventede effektivisering kan realiseres.

Retten i Grønland anfører, at den praktiske tilrettelæggelse (berammelse) af tilståelsessager, herunder sager som alligevel skal udsættes til behandling som domsmandssager, vil kræve koordination mellem både retten, anklagemyndigheden, forsvarerne og evt. kriminalforsorgen.

Justitsministeriet bemærker, at det med lovforslaget forudsættes, at anklagemyndigheden, retterne i første instans og eventuelt landsforsvareren foretager de tilpasninger af berammelsesaftalen, som er nødvendige for at sikre tilrettelæggelse og koordinering af tilståelsessager.

3.4. Udvidelse af adgang til at afsige udeblivelsesdomme

Retten i Grønland anfører, at forsvarerens mulighed for at dokumentere tiltaltes forklaring til politirapporten ikke giver den samme mulighed for oplysning af sagen i Grønland som i Danmark. Det skyldes, at politirapporter altid er skrevet på dansk, og at oversættelsen fra grønlandsk til dansk foretages af den afhørende betjent, som ofte ikke behersker dansk som modersmål.

Retten foreslår derfor, at der indsættes hjemmel til at afspille en optaget politiafhøring i retten på lige fod med dokumentation af politirapporter efter den foreslåede § 467, stk. 2, nr. 6. Det vil herefter være op til politiet og anklagemyndigheden at beslutte, om en grønlandsk afhøring skal optages, så den kan afspilles i retten.

Justitsministeriet bemærker, at den foreslåede bestemmelse i § 467, stk. 2, nr. 6, skal betragtes som en retssikkerhedsmæssig garanti for den tiltalte. Som det fremgår af pkt. 2.4.2.3 i lovforslaget, svarer den foreslåede bestemmelse til § 871, stk. 2, nr. 6, i den danske retsplejelov, som har til formål at sikre, at alle oplysninger, som kan bevirke et for tiltalte gunstigere resultat, kan indgå i sagen, selvom tiltalte ikke er til stede og kan afgive forklaring. Det vil således være op til forsvareren i hver enkelt udeblivelses sag at vurdere, om en forklaring til politirapporten skal dokumenteres. Det bemærkes i forlængelse heraf, at Grønlands Politi har oplyst, at afhøringer som udgangspunkt ikke optages, og at politiet ikke på nuværende tidspunkt råder over en it-løsning, der kan sikre en korrekt og sikker opbevaring af lydfilerne, herunder senere journalisering og arkivering.

Justitsministeriet har på den baggrund ikke fundet anledning til at indsætte en bestemmelse, som foreslået af Retten i Grønland.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det overvejes, om der er behov for at udvide adgangen til at afsige udeblivelsesdomme, således at der uden tiltaltes samtykke kan afsiges udeblivelsesdom om anbringelse i anstalt i op til 6 måneder.

Som det fremgår af punkt 2.4.2.1 i lovforslaget, har Rådet for Grønlands Retsvæsen anbefalet, at der indføres en udvidet mulighed for anvendelse af udeblivelsesdomme i kriminalsager, hvilket selvstyret har tilsluttet sig. Justitsministeriet er enig i denne anbefaling og har i den forbindelse fundet

det hensigtsmæssigt, at der i den grønlandske retsplejelov indføres en bestemmelse svarende til den danske retsplejelovs § 855, stk. 3 og 4, herunder en bestemmelse om at en sag under visse omstændigheder skal fremmes til dom om anstaltsanbringelse i op til 6 måneder uden tiltaltes tilstedeværelse og samtykke.

Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at der efter den foreslåede bestemmelse i § 453, stk. 4, fortsat skal foretages en konkret vurdering af, om betingelserne for at afsige udeblivelsesdom er opfyldt, herunder om der er sket lovlige indkaldelse.

Justitsministeriet bemærker endelig, at de retssikkerhedsmæssige betæneligheder ved udeblivelsesdomme i øvrigt imødekommes ved de foreslåede regler om genoptagelse i lovforslagets §§ 592 a og b.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler endvidere, at Justitsministeriet redegør for den nødvendighedsvurdering, som domstolene skal foretage af tiltaltes tilstedeværelse i sager, hvor der er nedlagt påstand om udvisning.

Justitsministeriet har på baggrund af høringsvaret fundet anledning til at præcisere punkt 2.4.2.1 i lovforslaget samt bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 453, stk. 3.

Det er således tilføjet, at det forhold, at en udlænding ikke har bidraget med oplysninger om sin tilknytning til Danmark – f.eks. i forbindelse med en afhøring efter § 26 i anordning om udlændingeloven – ikke i sig selv vil være tilstrækkeligt til, at retten kan undlade at fremme sagen til dom.

Hvis retten derimod finder, at der er konkrete grunde til, at tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen er nødvendig, kan retten beslutte, at sagen ikke kan fremmes til dom i tiltaltes fravær. Det vil kunne tænkes at være tilfældet, hvis der mangler oplysninger om varigheden af udlændingens lovlige ophold eller andre relevante oplysninger om personlige forhold, som vurderes at være afgørende i relation til spørgsmålet om udvisning.

3.5. Pligtig afgangsalder

Retten i Grønland har udtrykt bekymring over at hæve den pligtige afgangsalder fra 65 år til 70 år for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister, da sundhedstilstanden i Grønland ikke er sammenlignelig med dan-

ske forhold. Retten bemærker i den forbindelse, at gennemsnitslevetiden er betydeligt lavere i Grønland (ca. 68,5 år for mænd og ca. 72,5 år for kvinder) end i Danmark (ca. 79,3 år for mænd og 83,2 år for kvinder), og at befolkningsundersøgelser viser, at der ikke er en entydig positiv udvikling i den generelle sundhedstilstand i Grønland.

Centralorganisationernes Fællesudvalg har bemærket, at lovforslaget ikke indeholder oplysninger om årsagen til, at de hensyn, der hidtil er blevet anført til støtte for en lavere pligtig afgangsalder i Grønland end i Danmark, ikke længere gøres gældende.

Centralorganisationernes Fællesudvalg bemærker endvidere, at hvis den pligtige afgangsalder fastsættes til 70 år, er det afgørende for Centralorganisationernes Fællesudvalg, at ændringerne ikke har negative konsekvenser i forhold til pensionsrettigheder for de omfattede ansatte, og at lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland ændres i overensstemmelse med ændringen i lov om statens tjenestemænd i Grønland.

Politiforbundet har i det hele tilsluttet sig det af Centralorganisationernes Fællesudvalgs afgivne høringssvar. Forbundet er desuden enig i, at der for kredsdommere bør gælde den samme pligtige afgangsalder som for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister.

Det er i en rapport om folkesundheden i Grønland på baggrund af tal fra dødsårsagsregistret beregnet, at den forventede levealder i perioden 1961-65 var omtrent 57 år og 63 år for henholdsvis mænd og kvinder. Tal fra Grønlands Statistik viser, at den forventede levealder i perioden 1977-78 var 62,4 år og 68,0 for henholdsvis mænd og kvinder, mens de tilsvarende tal i perioden 2018-19 var 68,6 år og 72,4 år for henholdsvis mænd og kvinder. Der er i perioden fra 1961-65 til 2018-19 tale om en stigning på cirka 11 år for mænd og 9 år for kvinder.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Retten i Grønlands bemærkninger om, at gennemsnitslevetiden i Grønland er kortere end i Danmark. Dog må det bemærkes, at den forventede levealder i Grønland særligt er påvirket af dødsfald i ung alder. Dødelighedsmønsteret i Grønland er præget af en høj børnedødelighed, ungdomsselv mord og ulykker blandt yngre og midaldrende, hvilket betyder, at middellevetiden er lav sammenlignet med de fleste industrilande og på niveau med flere sydøstasiatiske lande ("Folkesundhed i Grønland", s. 24). Spædbarnsdødeligheden i Grønland er omtrent tre gange højere end i Danmark, og selvmordsraten var i perioden 2012-2014 40 pr.

100.000 indbyggere om året. Særligt unge mænd tager deres eget liv ("Hvordan går det? Folkesundhed i Grønland 2014", s. 11 og 36). Til sammenligning var selvmordsraten i Danmark i samme periode omtrent 12 pr. 100.000 indbyggere om året (Verdensbanken: [Suicide mortality rate \(per 100,000 population\) - Denmark | Data \(worldbank.org\)](#)).

Justitsministeriet har således ved udarbejdelse af forslaget om at hæve den pligtige afgangsalder fra 65 år til 70 år for dommere og andre tjenestemand ansatte jurister og forslaget om at indføre en tilsvarende pligtig afgangsalder for kredsdommere lagt vægt på den generelt stigende levealder i Grønland. Derudover er det tillagt vægt, at den lave forventede levealder i Grønland (set i forhold til Danmark) blandt andet er begrundet i omfanget af spædbarnsdødelighed og ungdomsselv mord.

For så vidt angår eventuelle ændringer af lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland har Medarbejder- og Kompetencestyrelsen over for Justitsministeriet oplyst, at forhøjelsen af den pligtige afgangsalder til 70 år for dommere m.fl. ikke vil medføre ændringer i forhold til pensionsrettighederne for de berørte medarbejdere, der vil optjene yderligere pensionsalder ved tjeneste efter det fyldte 65. år, hvis de ikke allerede på dette tidspunkt har nået højeste pensionsalder på 37 år. Endvidere har Medarbejder- og Kompetencestyrelsen oplyst, at aldersgrænsen på 65 år i § 6, stk. 1, i lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland, blev indsat i loven i forbindelse med ophævelsen af den generelle pligtige afgangsalder på 65 år i 2009, jf. lov nr. 249 af 31. marts 2009 om ændring af lov om statens tjenestemænd i Grønland og lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland. Medarbejder- og Kompetencestyrelsen bemærker hertil, at der er tale om en beregningsregel ved beregning af kvalificeret svagelighedspension, hvor den hidtidige pligtige afgangsalder på 65 år anvendes som loft for fremregningen af pensionsalderen. Bestemmelsen gælder for alle tjenestemænd, dvs. såvel tjenestemænd, der ikke er omfattet af regler om pligtig afgangsalder, som tjenestemænd, der er omfattet af lovbestemte afgangsaldre. Dette gælder tilsvarende for statens tjenestemænd i Danmark, hvor den hidtidige generelle pligtige afgangsalder på 70 år anvendes som loft ved fremregning af pensionsalderen ved beregning af en kvalificeret svagelighedspension. Det forhold, at den pligtige afgangsalder for dommere mfl. hæves fra 65 år til 70 år, giver ikke grundlag for at ændre beregningsreglen i § 6, stk. 1, i lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland, der som anført gælder generelt for statens tjenestemænd i Grønland.

4. Høringssvarene vedrørende ændringer som følge af modernisering af arve- og skiftelovgivningen i Grønland (lovforslagets § 2, nr. 4, 6 og 8, og §§ 4-6)

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Advokatrådet, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Grønlands Erhverv, Grønlands Landsret, Grønlandske Advokater, Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq Ligestillingsrådet i Grønland, Politiforbundet, Retten i Grønland, Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

2. Høringssvarene

Advokatrådet, Domstolsstyrelsen, Grønlands Erhverv, Grønlands Landsret, Grønlandske Advokater, Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq, Politiforbundet, Rigsadvokaten og Rigspolitiet har ikke bemærkninger til lovudkastet.

Ligestillingsrådet i Grønland bemærker, at lovforslagets § 4, som indeholder ændringer af retsvirkningsloven for Grønland, udgør en positiv forbedring af den eksisterende retstilstand.

Justitsministeriet noterer sig de positive tilkendegivelser fra Ligestillingsrådet i Grønland.

Dommerfuldmægtigforeningen og Retten i Grønland har ikke konkrete bemærkninger til lovforslaget, men bemærker, at der ved ikrafttræden for Grønland af bl.a. ægtefælleskifteloven og dødsboskifteloven overføres sagsområder fra kredsretterne til Retten i Grønland, som nødvendiggør, at der tilføres eller overføres ressourcer til Retten i Grønland. Retten i Grønland henviser i den forbindelse til, at Domstolsstyrelsen tidligere har vurderet, at ikrafttræden af anordningerne vil medføre årlige merudgifter på op til 1,8 mio. kr. til dækning af udgifter til en jurist og to kontoransatte ved Retten i Grønland.

Justitsministeriet bemærker, at det fremgår af bemærkningerne i pkt. 5 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at den del af lovforslaget, der

vedrører modernisering af arve- og skiftelovgivningen, forventes at medføre merudgifter for domstolene på skønnet 1,3 mio. kr. årligt. Dette udgiftsskøn er udarbejdet på baggrund af en revideret vurdering af de økonomiske konsekvenser fra Domstolsstyrelsen. Udgifterne er håndteret i finansloven for 2022.

5. Lovforslaget i forhold til de lovudkast, der har været i høring

I forhold til de udkast til lovforslag, der har været sendt i høring, er der i det fremsatte lovforslag foretaget følgende ændringer:

5.1. For så vidt angår den del af lovforslaget, der vedrører indførelse af en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse, er der ikke foretaget nogle indholdsmæssige ændringer.

5.2. I relation til den del af lovudkastet, der vedrører digital kommunikation i kriminalretsplejen, tilståelsessager, udeblivelsesdomme og pligtig afgangsalder for dommere og kredsdommere m.v., er der foretaget ændringer i retsplejelovens § 283, stk. 1 og 2. Der er tale om konsekvensændringer, idet disse bestemmelser henviser til bestemmelser i den danske retsplejelov, som tilsvarende finder anvendelse i Grønland. Den danske retsplejelov er imidlertid blevet revideret, hvorfor der er behov for at foretage konsekvensændringer i bestemmelserne, således at henvisningerne i retsplejeloven er opdateret.

5.3. For så vidt angår den del af lovforslaget, der vedrører ændringer i en række love som følge af modernisering af arve- og skiftelovgivningen i Grønland, er der foretaget ændringer i § 4, nr. 1, i det henvisningen til »§ 22, stk. 1, 2. pkt.« er ændret til: » § 22, stk. 1, 4. pkt.«. Der er desuden foretaget en uddybning af bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 1, § 4, nr. 1, og § 6, nr. 1.

5.4. Herudover er der foretaget visse ændringer af sproglig og lovteknisk karakter samt indarbejdet en beskrivelse af lovforslagets økonomiske konsekvenser.